

НАҚШИ ТОҶИКИСТОН ДАР ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҶОИ ГЛОБАЛИИ МАРБУТ БА ОБ

(Дар ҳошияи қатъномаи нави СММ оид ба эълон гардидани соли 2025 - Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо)

Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳон чун кишвари пешоҳанг ва ташаббускори калидии мавзӯи об шинохта шудааст.

Ташаббусҳои Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати ҷалб намудани тавачҷуҳи ҷомеаи ҷаҳонӣ ба ҳаллу фасл ва дарёфти роҳу усулҳои рафъи мушкилоти вобаста ба об хеле муҳим арзёбӣ мегардад. Пешниҳоди Сарвари тоҷикони ҷаҳон оид ба эълон намудани соли 2003 ҳамчун «Соли оби тоза», солҳои 2005-2015 ҳамчун Даҳсолаи байналмилалии амалиёти «Об барои ҳаёт», соли 2013 ҳамчун «Соли байналмилалӣ ҳамкорӣ дар соҳаи об» ва пешниҳоди нави Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба Даҳсолаи нави байналмилалии амал «Об барои рушди устувор» барои солҳои 2018-2028 аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ пуштибонӣ ёфтанд.

Ҷонибдорӣ ёфтани чор ташаббуси Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масъалаи об дар сатҳи ҷаҳонӣ аз он шаҳодат медиҳад, ки масъалаи об дар сиёсати хориҷии Тоҷикистон мавқеи махсусро ишғол мекунад. Хусусан эълон гардидани Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди Устувор», солҳои 2018-2028, ки ташаббуси ҷоруми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масъалаи об мебошад, собит намуд, ки Тоҷикистон ҳамчун давлати соҳибистиклол ва ҷонибдори сиёсати «Дарҳои боз» ҳамеша ба ҳалли мушкилоти глобалӣ, хусусан таъмини сайёра бо оби тозаи ошомиданӣ тавачҷуҳи махсус зоҳир намуда, ҷомеаи ҷаҳонро барои муттаҳидӣ ва ҳамкорӣ дар ин самт даъват менамояд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлати дорои захираҳои зиёди об ба воситаи пешниҳоди ташаббус таҳти унвони Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор», солҳои 2018-2028 ҷомеаи ҷаҳонро водор намуд, ки обро яке аз василаи ноил шудан ба рушди устувор ва амалӣ намудани Ҳадафҳои рушди ҳазорсола истифода намоянд.

Аз ин рӯ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар чорабиниҳои сатҳи баланд зери унвони «Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои Рушди Устувор», солҳои 2018-2028» аз ҷомеаи ҷаҳон даъват ба амал оварданд, ки баҳри вусъат додани ҳамкориҳо дар соҳаи об чанд омиле чун тағйирёбии глобалии иқлим, ки ба захираҳои об таъсири манфӣ мерасонад, афзоиши босуръати аҳоли ва ниёзи он ба оби тозаи ошомиданӣ ва истифодаи оқилонаро устувори захираҳои обро ба инбат гиранд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои захираҳои бузурги оби тозаи нӯшоқӣ буда, захираҳои об барои таъмини рушди устувори иқтисодиёти кишвар нақши муассир дорад.

Имрӯз зиёда аз 60%-и захираҳои оби Осиёи Марказӣ дар Тоҷикистон мавҷуд мебошанд. Аз ин хотир, ҷониби Тоҷикистон ҳамеша ба давлатҳои минтақа дар ин ҷода изҳори ҳамкорӣ менамояд.

Дар шароити кунунии Тоҷикистон захираҳои об манбаи асосии истеҳсоли энергия ба шумор рафта, 95%-и барқ дар ин кишвар тавассути неругоҳҳои барқи обӣ истеҳсол мешаванд. Кишвари бихиштосои мо дар баробари дорои пирияхҳои азим, кӯлҳои нодир ва обанборҳои зиёд буданаш макони дарёҳои зиёди обҳои мусоффо ва ошомиданӣ мебошад. Мо, Тоҷикистониён аз сероб будани сарзамини бузургамон бояд ҳамеша ифтихор кунем.

Пирияхҳо яке аз бойгарӣҳои беназир ва манбаи оби ширини Осиёи Миёна, баҳусус Тоҷикистон ба шумор мераванд.

Пирияхҳои Тоҷикистон асосан дар кӯҳистони Помир воқеъ гардидаанд. Масоҳати онҳо 8500 километри мураббаъ буда, аз 8492 пирияхи хурду калон иборат аст. Аз онҳо дарёҳои калони Осиёи Миёна ғизо гирифта, заминҳои ташналабро сероб мегардонанд.

Тағйирёбии глобалии иқлим, сол аз сол тағйир ёфтани ҳарорати ҳаво яке аз мушкилотҳои ҷиддии экологӣ маҳсуб меёбад, ки чанд даҳсолаи охир ҷомеаи ҷаҳониро ба ташвиши ҷиддӣ рӯ ба рӯ кардааст ва оқибати ин тағйирёбӣ ба захираҳои оби Осиёи Марказӣ бетаъсир буда наметавонад.

Вобаста ба тағйир ёфтани иқлим, гарм шудани ҳаво, аз меъёр зиёд об гардидани пирияхҳо дар оянда масъалаи таъмини минтақаро бо об боз ҳам печидатар хоҳад кард. Аз ин ҷост, ки Тоҷикистон аз рӯзҳои аввали соҳибистиклолӣ ба масъалаи муносибати оқилонаю сарфакоронаи об ҳамчун неъматӣ бебаҳо диққати ҷиддӣ зоҳир менамояд.

Ҷониби Тоҷикистон дар сатҳи сайёра тай солҳои охир ташаббускори фаъоли масоили марбут ба об доништа мешавад. Бо пешкориҳои Асосгузори ваҳдати миллӣ - Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон чор ташаббуси пурарзиши байналмилалӣ обӣ дар кишвар, аз ҷумла Даҳсолаҳои байналмилалӣ амал «Об барои ҳаёт» (2005-2015), «Об барои рушди устувор» (2018-2028), ки боиси қабули қатъномаҳои Маҷмаи Умумии Созмони Миллали Муттаҳид гардида, дар ҷомеаи ҷаҳонӣ пазируфта шуда, Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳонӣ ҳамчун мамлакати пешоҳанг муаррифӣ гардидааст.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба муҳимияти баланд доштани ин масъала дар Конфронси 15-уми ҷонибҳои Конвенсияи қолабии Созмони Миллали Муттаҳид оид ба тағйирёбии иқлим таъкид намуданд, ки «Бо дарназардошти фоҷиаи воқеии баҳри Арал мо набояд ба нобудшавии пирияхҳо, ки манбаи асосии ҳаёт дар Осиёи Марказӣ мебошанд, роҳ диҳем. Аз ин рӯ, зарурати таъсиси Хазиная байналмилалӣи ҳифзи пирияхҳоро, ки метавонад кӯшиши кишварҳои минтақа ва созмонҳои байналмилалиро дар ин бахши муҳими стратегӣ муттаҳид намояд, ногузир мешуморем».

Хушбахтона, чунин даъвати пешниҳодоти Сардори давлат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон аз минбарҳои баланд доир ба ҳамкорӣ дар соҳаи об дар сатҳи ҷаҳонӣ дастгирӣ ёфта, амалӣ мешаванд.

Чунин муколамаву изҳороти созанда кишварҳои Осиёи Марказиро дар ҳамкорӣ дар соҳаи истифодаи об боз ҳам наздик мекунанд ва он рӯз дур нест, ки хазиная байналмилалӣи мавриди назар - ҳифзи пирияхҳо ташкил хоҳад ёфт.

Аз 6 то 9 июн дар шаҳри Душанбе Конфронси 2-юми байналмилалии сатҳи баланд оид ба Даҳсолаи байналмилалии амал «Об барои рушди устувор, солҳои 2018-2028» шуда гузашт, ки дар ин конфронс шумораи зиёди намояндагони кишварҳои хориҷӣ ва шарикони рушд дидан намуданд. Дар қори конфронс Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон таваҷҷуҳи тамоми иштирокчиёнро оид ба эълон намудани соли 2025 Соли муҳофизати пирияхҳо ва барпо намудани Фонди муҳофизати пирияхҳо ҷалб намуд.

Хушбахтона ин ташаббуси наҷибонаи Асосгузори Ваҳдати миллӣ, Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Иҷлосияи 77-умини Созмони Миллали Муттаҳид оид ба эълон намудани «Соли 2025 – Соли байналмилалии ҳифзи пирияхҳо» пазирой ва қабул карданд.

Ин иқдоми наҷибона ва ташаббуси Сарвари тоҷикон бори дигар исбот менамояд, ки қониби Тоҷикистон ҳамеша қонибдори рушди ҳамсоҷикишварҳо буда, пайваста саъю талош меварзад, то дар ҳалли глобалии масъалаҳои марбут ба об саҳми беназир гузорад.

Ҳар неъмате, ки худованд ба Тоҷикистониён ҳада кардааст, мо тоҷикон на танҳо барои миллату сарзамини хеш, балки барои халқиятҳои миллатҳои ба мо дусту бародар гиромӣ медорем.

Мудири кафедраи экология, ДМТ Бутаев М.Қ.

Муаллими калони кафедра, ДМТ Саидов И.М.